Cultivo una rosa blanca - José Martí

Autor:
Data de publicació: 28-08-2020

El poema "Cultivo un rosa blanca" és un dels poemes més famosos de l'escriptor i polític cubà José Martí. És un poema sobre el valor de l'amistat i la importància de conrear, amb els altres, l'amor sincer i pur.

El poema apareix en el llibre Simple Verses (poema XXXIX) que el poeta va publicar el 1891, mentre vivia a la ciutat de Nova York.

L'obra de Martí es considera, juntament amb la d'autors com Rubén Darío o Amado Nervo, com a part del modernisme hispano-americà, que va donar veu pròpia en el concert de lletres universals a l'expressió literària de les arrels catalano-americanes.

Què significa el poema "Cultivo una rosa blanca" de José Martí:
El poema "Cultivo un rosa blanca" és un dels poemes més famosos de l'escriptor i polític cubà José Martí. És un poema sobre el valor de l'amistat i la importància de conrear, amb els altres, l'amor sincer i pur.

El poema apareix en el llibre Simple Verses (poema XXXIX) que el poeta va publicar el 1891, mentre vivia a la ciutat de Nova York.

L'obra de Martí es considera, juntament amb la d'autors com Rubén Darío o Amado Nervo, com a part del modernisme hispano-americà, que va donar veu pròpia en el concert de lletres universals a l'expressió literària de les arrels catalano-americanes.

Poema "Cultivo una Rosa Blanca"

Cultivo una rosa blanca
en junio como en enero
para el amigo sincero
que me da su mano franca

y para el cruel que me arranca
el corazón con que vivo,
cardo ni ortiga cultivo;
cultivo la rosa blanca.

****
Cultivo una rosa blanca
pel juny com al gener
per aquell amic sincer
que em dóna una mà franca.

I per aquell cruel que m'arranca
el meu cor obert al seu
n'cards ni ortigues conreo
conreo la rosa blanca..

O pot-ser

"el meu cor que dono arreu"

Anàlisi del poema
El poema "Growing a White Rose" es troba en el llibre Simple Verses,p ublicat el 1891. Com a tal, és el poema XXXIX del llibre. Com el seu nom indica, aquest és un poema de versos de gran simplicitat que té, però, sentiments complexos.

És un poema sobre el valor de l'amistat. En ella, la veu poètica, en una actitud enunciativa, es refereix a l'amistat (motiu líric) com una rosa blanca (objecte líric) que cultiva per a qui és lleial, franc i sincer. No obstant això, referint-se al que "comença el seu cor", és a dir, el deslleial, el perfidiós, afirma que per a ell també cultiva una rosa blanca.

El poema, en aquest sentit, també reflexiona sobre la importància de no guardar o conrear rancors per a aquells que ens fan mal o ens traeixen, per a aquells que pensen de manera diferent o no conviu amb les nostres idees.

De allí que el poema pueda considerarse una exaltación de la amistad, del sentimiento fraterno que yace en las relaciones basadas en la franqueza y la honestidad, así como también de la importancia de construir con los otros relaciones cimentadas en estos valores. Incluso ante aquellos que nos despierten mayores aprensiones.

Tipus de vers, rima y mètrica
Aquest poema està compost per dues estrofes de quatre versos cadascuna. Està escrit en rodona, amb versos d'art menor de vuit síl·labes cadascun, també coneguts com octosíl·labs. La seva rima és consonant, sent que rimen els versos primer i quart de cada estrofa, a l'igual que els versos segon i tercer o, el que és el mateix, seguint l'esquema: a, b, b, a; c, d, d, c. Tot això li confereix gran sonoritat a l'poema.

A continuació, presentem un quadre que mostra la mètrica de l'poema, amb la seva divisió en síl·labes. Les sinalefes, que són la fusió de la vocal final d'una paraula amb la vocal inicial de la següent, estan destacades en negretes.

Versos separats en sílabesNro.

Cul/ti/vo u/na/ ro/sa/ blan/ca
en/ ju/nio/ co/mo en/ e/ne/ro
pa/ra el/ a/mi/go/ sin/ce/ro
que/ me/ da/ su/ ma/no/ fran/ca.
8a
8b
8b
8a

Y/ pa/ra el/ cruel/ que/ me a/rran/ca
el/ co/ra/zón/ con/ que/ vi/vo,
car/do/ ni or/ti/ga/ cul/ti/vo;
cul/ti/vo/ la/ ro/sa/ blan/ca.
8c
8d
8d
8c

al·legoria

El poema és una al·legoria de l'amistat i de la valor d'oferir afecte a l'altre, tant a què ens és simpàtic com el que no. S'expressa a través de diverses metàfores, que estableixen relacions intrínseques entre idees o conceptes en el llenguatge literari.

metàfores
Les metàfores d'aquesta al·legoria serien la de la rosa blanca com a metàfora de l'amistat, de l'amor i de la franquesa. En ella, el blanc, color de la puresa, es pot interpretar com un símbol de la bonda i l'honestedat, mentre que la rosa, la planta, pot considerar-se un símbol de l'amor.

Al seu torn, en aquesta al·legoria està present la idea de l'cultiu, que es refereix a allò que es sembra, es cuida i s'obté mitjançant la tasca constant. El cultiu de la rosa blanca, doncs, es refereix a la idea de l'amistat com rosa que cal tenir cura perquè floreixi.

Una altra metàfora que acompanya aquesta al·legoria és la dels cards i les ortigues, plantes ordinàries, silvestres, l'última d'elles verinosa, que la veu poètica es nega a oferir a aquells que li arrenquen el cor, és a dir, a l'deslleial, a l'traïdor . Aquestes plantes serien, doncs, una metàfora de la rancúnia, com ho és la rosa blanca de l'amistat pura i franca.

hipérbole
Es incorre en l'exageració d'una situació o circumstància: "I per al cruel que em arrenca / el cor amb què viu". Arrencar el cor, en aquest sentit, no s'ha d'interpretar literalment; és una forma de referir-se a aquell que traeix, a aquell que actua de mala manera.

hipèrbaton
Alteració en l'ordre dels elements en l'oració: "I per al cruel que em arrenca / el cor amb què viu, / card ni ortiga cultiu; / cultiu la rosa blanca".

José Julián Martí Pérez, conegut com José Martí, va ser un escriptor i polític cubà nascut a l'Havana el 1853, i mort en combat a Dos Ríos, l'any de 1895. Possiblement d'un tret per foc amic és a dir, que sabent que el Maine el van esfondrar els propis americans

Els seus pares van ser Marià Martí i Navarro, procedent de Campanar, l'Horta de València i Leonor Pérez Cabrera, originària de Santa Cruz de Tenerife, illes Canàries. Va estudiar al col·legi de San Anacleto, dirigit per Rafael Sixto Casado i més tard al col·legi de San Pablo, dirigit per Rafael María de Mendive, qui es convertiria en un segon pare per a ell. Amb els seus pares viatja a Espanya el 1857 i tornà a Cuba el juny del 1859. El seu pare va ocupar diversos càrrecs en l'exèrcit: primer va ser zelador i més tard va ocupar el lloc de capità, jutge pedani de L'Havana al sud de l'actual província de Matanzas, des d'abril del 1862 fins a gener del 1863. Durant aquest temps, el seu pare el duia amb ell i el tenia al seu costat.

Una placa a la Plaça del Miracle del Mocadoret, València que mostra la casa on va viure José Martí.

Gràcies a gestions del seu mestre i educador Rafael María de Mendive, a l'agost del 1866 ingressa en l'Institut de Segon Ensenyament de L'Havana. El 19 de gener del 1869, ja començada l'anomenada Guerra dels Deu Anys (1868-1878) en els camps cubans, publica al costat del seu amic Fermín Valdés Domínguez els seus primers articles polítics en El Diablo Cojuelo, periòdic que pertanyia a aquest últim. El 23 de gener d'aquest mateix any, va editar un únic número del seu periòdic La Patria Libre, en què fa públic el seu drama en vers Abdala.

La seva obra política va ser clau en el procés d'independència cubà; va ser promotor de la guerra d'independència i fundador del Partit Revolucionari Cubà.
Presó i bandejament

Monument a José Martí a EUR, Roma

Arran de l'empresonament del seu mestre i guia Mendive, a causa dels successos del teatre Villanueva entre un grup

de partidaris de la independència i els més recalcitrants elements d'un cos paramilitar anomenat «Els Voluntaris», es produïxen diversos registres en els habitatges de molts criolls intel·lectuals, entre aquests, la casa de Fermín Valdéz Domínguez, el seu amic, lloc on es troba una carta signada per Martí i dirigida a Carlos de Castro y de Castro, en la qual el tracta de traïdor per no donar suport a la causa criolla i haver-se allistat en l'exèrcit espanyol. Jutjat en consell de guerra, Martí, que a més en aquest judici assumeix tota la responsabilitat, va ser condemnat a 6 anys de presó i Fermín Valdéz a sis mesos. El 21 d'octubre del 1869, a l'edat de 16 anys, Martí ingressa a la presó.

El 4 d'abril del 1870 va ser dut a les pedreres de San Lázaro, al costat d'altres presos, a realitzar treballs forçats. Allí va conèixer les injustícies de la presó i la rudesa amb què les autoritats espanyoles tractaven els condemnats. Afeblida la seva salut, el seu pare farà diverses gestions fins que assoleix que li commutin la pena pel bandejament a Espanya. Així el 15 de gener del 1871 surt rumb a Cadis; poc després, s'estableix a Madrid i en aquest mateix any publica El presidio político en Cuba, la seva primera obra en prosa i en la qual denuncia les atrocitats del govern colonial espanyol a l'illa, i en particular mostra horroritzat les atrocitats que es van cometre amb un altre dels presoners: Pedro Figeredo, un nen que era sotmès a treballs forçats estant malalt. També comença els seus estudis de Dret en la Universitat Central i inicia al mateix temps una incipient però ràpida activitat política en la metròpolis que el duu a sostenir polèmiques amb el periòdic madrileny La Prensa, i en què condemna l'afusellament dels 8 estudiants de medicina a l'Havana, esdevingut el 1871, injustament acusats d'haver profanat la tomba del periodista espanyol Gonzalo de Castañón. Val a dir sobre aquest fet que aquests estudiants de medicina van ser condemnats realment per estar vinculats a activitats de dreta i per la ràbia que causava a l'exèrcit espanyol els triomfs militars que estaven ocorrent en Orient; perquè ja havia començat la Guerra dels Deu Anys o Guerra Gran. Aquesta va ser una època de violentes repressions contra la població civil cubana.

Després d'operat per les lesions produïdes pels grillons de la presó, per les quals seguirà sofrint la resta de la seva vida, es trasllada a Saragossa. Allí, el 1874 acaba el seu drama Adúltera, es gradua de llicenciat en dret civil i canònic i, pocs mesos després, de llicenciat en filosofia i lletres. A fins del 1874, viatja a diverses ciutats europees, entre aquestes París, on coneix Victor Hugo, Auguste Bacquerie i, més tard, en un segon viatge, l'actriu Sarah Bernhardt. Poc després, viatja a Mèxic, i desembarca a Veracruz. Allí va experimentar dos anys transcendentals en la seva vida, ja que va aprendre a conèixer l'Amèrica profunda, l'Amèrica indígena i el seu passat de grandesa. En aquest mateix país, contreu matrimoni, el 1877, amb Carmen Zayas-Bazán, de Camaguey, provinent d'una família acomodada exiliada a Mèxic.

La guerra necessària

Estàtua a José Martí amb la tribuna antiimperialista de L'Havana de fons

Cap a finals del 1894, gairebé ha completat els detalls del «Pla Fernandina», consistent a envair l'illa de Cuba mitjançant tres expedicions coordinades amb aixecaments interns; però el pla fracassa per una delació en la qual es culpa el coronel López de Queralta. Una vegada fracassat el pla, el 30 de gener del 1895, surt de Nova York cap a Cap Haitià en companyia de Mayía Rodríguez i d'Enrique Collazo. El 25 de març, després de conèixer les notícies de l'alçament a Cuba, redacta El manifiesto de Montecristi, programa ideològic de la revolució, signat per ell i per Máximo Gómez. L'1 d'abril, escriu a Gonzalo de Quesada y Arostegui i surt de Montecristi cap a Cuba amb Máximo Gómez i altres patriotes en la goleta Brothers, el capità de la qual es nega a complir els pactes, i arribar fins a les costes cubanes. Finalment, el 10 del mateix mes, parteixen de Cap Haitià en el vapor Nordstrand cap a Cuba i desembarca en el lloc conegut com a Playitas de Cajobabo, al sud de la regió oriental de l'illa.

L'11 d'abril d'aquest any del 1895, en ple bosc, estableixen contacte amb l'escamot de Félix Ruenes i més tard amb les forces de José Maceo, germà de l'heroic general Antonio Maceo, i el 3 de maig redacta el manifest sobre les causes de la guerra per al New York Herald. El 15 d'abril, els generals veterans de la Guerra dels Deu Anys, Màxim Gómez i Antonio Maceo, en just reconeixement a la seva labor titànica d'organitzar la guerra i unir els cubans en un mateix objectiu, la independència, el nomenen major general de l'exèrcit alliberador.

Caiguda en combat

El 19 de maig del 1895, cau en combat prop d'un lloc conegut com a Dos Ríos, on es creuen els rius Cauto i Contramaestre, en una escaramussa contra una tropa comandada pel coronel espanyol Ximénez de Sandoval. Una bala va segar la vida de l'heroi cubà en plena maduresa; els espanyols es van apoderar del cadàver de l'apòstol i, després de comprovar que es tractava del cap cubà, el van enterrar al cementiri de Santa Ifigènia, a la ciutat de Santiago de Cuba. Algunes versions suggereixen que bé es va tractar d'un suïcidi polític per a un heroi ideològic sense experiència en el combat, unes altres han suggerit que havia pogut caure víctima d'un encreuament de tirs, potser per la mà d'un dels seus propis homes de combat.

El seu geni polític va depassar les fronteres de la seva terra i la seva època; les facetes del seu pensament es troben interrelacionades en la tasca que es va imposar i a la qual va dedicar tota la seva vida: la unitat de tots els cubans, l'expulsió del domini colonial espanyol de l'illa, evitar el perill d'una expansió nord-americana i fundar una república lliure i independent, "amb tots i per al bé de tots".

Obra literària

També és autor d'una destacada obra literària, inscrita, juntament amb la de figures com Rubén Darío o Estimat Nervo, dins el moviment modernista hispanoamericà. Entre les seues obras hi ha: Ismaelillo (1882), Versos sencillos (1891), Versos libres (1913, póstumo) y Flores del destierro (1933, póstum), mentre que en la seua obra d'assaig destaca Nuestra América (1891).